

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від « » 2025 р. № _____

Київ

Про затвердження Державної цільової економічної програми справедливої трансформації вугільних регіонів України до 2030 року

Кабінет Міністрів України **п о с т а н о в л я є**:

1. Затвердити Державну цільову програму справедливої трансформації вугільних регіонів України до 2030 року.
2. Внести зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2021 р. № 1024 “Про схвалення Концепції Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року”.
3. Міністерствам, іншим органам виконавчої влади подавати щороку до 1 лютого Міністерству розвитку громад та територій інформацію про стан виконання Програми для її узагальнення та подання до 1 березня Кабінетові Міністрів України та Міністерству економіки.
4. Міністерству фінансів передбачати під час складання проєкту Державного бюджету України на відповідний рік кошти для виконання завдань та заходів Програми виходячи з можливостей державного бюджету.

Прем'єр-міністр України

Д. ШМИГАЛЬ

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 2025 р. №

ЗМІНИ,
що вносяться до постанови Кабінету Міністрів України
від 22 вересня 2021 р. № 1024

1. Абзац три розділу “Визначення проблеми, на розв’язання якої спрямована Програма” викласти у такій редакції:

“У розумінні цієї Концепції вугільні регіони визначаються як регіони, на території яких розташовані вугледобувні та вуглепереробні підприємства, в тому числі ті, які перебувають у стадії ліквідації, консервації або переорієнтації на інші види економічної діяльності, та підприємства вугільної теплової генерації незалежно від форми власності. Загалом це близько 40 територіальних громад Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Луганської, Львівської, Вінницької, Київської, Івано-Франківської, Запорізької та Харківської областей, де проживає близько 2,2 млн мешканців. Територіальні громади вугільних регіонів залежать від підприємств вугільної галузі та вугільної теплової генерації, у деяких з них вугілля залишається єдиним доступним енергоносієм.”

2. Після абзацу сьомого розділу “Шляхи і способи розв’язання проблеми, строк виконання Програми” доповнити двома абзацами такого змісту:

“будуй краще ніж було” - спрямованість зусиль на досягнення більш високого рівня якості та ефективності, в тому числі через застосування інновацій та енергоефективних технологій для забезпечення стійких, ефективних, сталих та інклюзивних рішень для справедливої трансформації та відновлення громад від наслідків збройної агресії РФ, з урахуванням нормативних документів Європейського Союзу;

3. Абзаци 9-37 розділу “Шляхи і способи розв’язання проблеми, строк виконання Програми” викласти у такій редакції:

“диверсифікація локальної економіки на основі наявного економічного та людського потенціалу:

- підтримка розвитку МСП, включаючи мікропідприємства та стартапи, для забезпечення економічної диверсифікації, модернізації та реконверсії;

- сприяння створенню нових підприємств, в тому числі через бізнес-інкубатори та консалтингові послуги, для створення нових робочих місць;

- надання послуг щодо сприяння працевлаштуванню та самозайнятості населення вугільних регіонів України у тій самій чи іншій місцевості;

- підтримка розвитку відповідної інженерної інфраструктури для залучення інвестицій (індустріальні парки, промислові майданчики, будівництво транспортної інфраструктури, підсилюючих електростанцій, складських приміщень тощо);

- розроблення та реалізація пілотних проєктів для диверсифікації економіки вугільних територіальних громад та стимулювання створення інноваційних підприємств.

пом'якшення соціальних наслідків закриття та трансформації вугільних підприємств, розвиток людського капіталу:

- підвищення кваліфікації та перекваліфікація працівників вугільних підприємств, набуття навичок у суміжних професіях, які відповідають потребам ринку праці;

- забезпечення надання якісних освітніх та медичних послуг жителям вугільних територіальних громад;

- сприяння соціальній згуртованості та інтеграції жителів, зокрема через розвиток інфраструктури навчальних закладів, закладів догляду за дітьми та людьми похилого віку тощо.

перехід на альтернативні джерела енергії та підвищення енергоефективності:

- забезпечення енергетичної стійкості вугільних територіальних громад та регіонів, шляхом сприяння розвитку розподіленої генерації електричної енергії з відновлюваних джерел та застосування установок зберігання енергії, в тому числі в системах централізованого водопостачання та водовідведення;

- модернізація, підвищення ефективності, адаптивності та декарбонізації систем централізованого теплопостачання в т.ч. через розвиток когенерації, генерації на альтернативному паливі (із використанням місцевих енергетичних ресурсів) та генерації з використанням геотермальної енергії;

- модернізації та забезпечення доступності сучасних систем водопостачання (в т.ч. питного) та водовідведення;

- дослідження технологічної можливості та доцільності використання існуючих майданчиків вугільних ТЕС для розвитку атомної генерації та / або генерації на основі водню чи інших екологічно чистих паливних сумішах.

вирішення екологічних проблем та протидія змінам клімату:

- створення умов для розвитку циркулярної економіки, зокрема шляхом запобігання утворенню відходів, їх скорочення, ефективного використання ресурсів, повторного використання, ремонту та переробки;

- сприяння регенерації та очищення забудованих територій, рекультивації земель та реалізація проєктів перепрофілювання;

- відтворення екосистем, удосконалення структури земельних угідь;

- забезпечення збереження, відновлення та збалансоване використання природоохоронних територій.”

ДЕРЖАВНА ЦІЛЬОВА ПРОГРАМА

Справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року

Мета Програми

Метою Програми є реалізація державної регіональної політики та забезпечення справедливої трансформації вугільних регіонів України шляхом комплексного розв'язання проблемних питань, зокрема в економічній, соціальній, культурній, житлово-комунальній та екологічній сфері, які виникають внаслідок зменшення видобутку вугілля та поступового закриття вугледобувних та суміжних підприємств, а також вирішення проблем пов'язаних з функціонуванням вугільної галузі.

Шляхи і способи розв'язання проблеми

Боротьба зі зміною клімату є глобальним викликом, який вимагає широкої міжнародної співпраці, консенсус щодо якої знайшов відображення у низці послідовно укладених міжнародних угод: Рамкової Конвенції ООН про зміну клімату (РКЗК ООН), Кіотському протоколі, Паризькій угоді¹. Україна залишається активним учасником міжнародної боротьби зі зміною клімату і послідовно ратифікувала усі зазначені угоди.

Україна стала однією з перших європейських країн, яка ратифікувала 14 липня 2016 року Паризьку угоду, одним із аргументів чого стали питання суттєвих кліматичних змін на території України, що зумовлюють підвищення ризиків для здоров'я і життєдіяльності людини, природних екосистем та секторів економіки, а також питання забезпечення національної, екологічної, економічної та енергетичної безпеки України. Відповідь на ці виклики світова спільнота вбачає, зокрема, у зменшенні споживання викопних видів палива шляхом більш продуктивного їх використання та заміщення на відновлювані джерела енергії.

Багато десятиліть основними енергоносіями в Україні були видобувні невідновлювані природні ресурси, такі як природний газ, вугілля тощо. Проте внаслідок зміни екологічної ситуації, світових тенденцій, цінової кон'юнктури, впровадження новітніх технологій частка невідновлюваних ресурсів в енергетичному балансі України зменшується. Насамперед це стосується такого виду викопного палива, як вугілля: у 1990-му році 64% енергії вироблялося з вугілля, у 2023-му – 20%.

У 2021 році Україна приєдналася до коаліції Powering Past Coal Alliance² під час Конференції Організації Об'єднаних Націй зі зміни клімату (COP26) і оголосила про ціль відмови від використання вугілля в електрогенерації до 2035 року. В Енергетичній стратегії України до 2050 року³ підтверджено оголошені раніше плани, зокрема зазначено, що використання вугільної генерації буде скорочуватися до повного виведення з експлуатації в 2035 році. Однак, реалістичність досягнення цієї цілі до 2035 року буде оцінена після завершення повномасштабної агресії РФ з урахуванням стану та наявних потужностей, які залишаться у робочому стані після війни.

Довгострокові цілі досягнення кліматичної нейтральності зафіксовані у двох стратегічних документах України. Так, Енергетична стратегія України на період до 2050 року передбачає досягнення кліматичної нейтральності енергетичного сектору України до 2050 року, зокрема на заміну вугільній генерації будуть використовуватися ТЕЦ та ТЕС на комбінованому паливі (природний газ / біометан) або інші технології зі схожими характеристиками.

У Законі України «Про основні засади державної кліматичної політики» йдеться про необхідність досягнення кліматичної нейтральності (для економіки в цілому) до 2050 року. Крім того, враховуючи отримання Україною статусу кандидата на членство в ЄС та початок переговорного процесу, перед Україною стоятиме необхідність синхронізації політик та планів з відповідними політиками ЄС.

Енергетична стратегія України на період до 2050 року передбачає використання вугілля та іншого твердого викопного палива в

промисловості з поступовим скороченням до 2050 року. При цьому планується зменшення споживання вугілля та іншого твердого викопного палива в домогосподарствах та інших секторах до 2025 року та повне призупинення використання з 2035 року. Загальні обсяги споживання вугілля та іншого твердого викопного палива зменшаться в 3,7 рази в 2050 році порівняно з 2023 роком.

Вугільна промисловість є однією з базових галузей національної економіки України, від сталої роботи якої значною мірою залежить ефективність функціонування теплової енергетики, металургійної промисловості, комунального господарства. Станом на початок 2022 року вугледобувна галузь на підконтрольній українському уряду території складається з 35 державних вугледобувних підприємств які підпорядковані Міненерго (у тому числі об'єкт незавершеного будівництва Шахта “№ 10 Нововолинська”) та 12 приватних шахт. Майже дві третини одиниць основного стаціонарного устаткування державних шахт відпрацювали нормативний строк експлуатації. За 2022 рік вугледобувними підприємствами України видобуто 26,1 млн т рядового вугілля (на 3,3 млн т або 11% менше, в порівнянні з попереднім роком), у тому числі державними вугледобувними підприємствами – 2,2 млн т рядового вугілля (на 3,3 млн т або 60% менше в порівнянні з 2021 роком).

Для захисту галузі та забезпечення її безперервного функціонування, уряд запровадив низку політик, які діють вже більше 20 років. Ці практики включають в себе податкові преференції та державні субсидії підприємствам на покриття інвестиційних витрат та собівартості.

Станом на 2023 рік, бюджетне фінансування вугледобувної галузі складало 2,8 млрд грн, що в цілому на 1 млрд гривень менше, ніж галузь отримувала в рік протягом 2018-22 років. Однак, стан виробничих засобів не покращився – майже дві третини одиниць стаціонарного обладнання вже відпрацювали строк експлуатації. Кредиторська заборгованість при цьому також збільшувалася, станом на 2024 рік становить більше 38 млрд грн.

В 2023 видобуток державних підприємств році склав 1,8 млн тон, що на 3,5 млн тон менше за видобуток в 2021 році. Головною причиною зменшення видобутку є поступове зниження продуктивності, окупація

та бойові дії в місцях розташування підприємств. Видобуток приватних підприємств дещо зріс – в 2023 році вони видобувають 24,1 млн тон, що на 200 тис тон більше за 2021 рік.

Зайнятість на підприємствах також скорочується. В 2023 році, на підприємствах державної власності працює 15 тис. людей, з яких 23,3% це пенсіонери. За останні 5 років, зайнятість у державному секторі скоротилася на 16 тис осіб через окупацію та вивільнення працівників. При цьому, зайнятість на приватних підприємствах також скорочується, становлячи 6 тис осіб в 2023 році.

Загальне споживання вугілля в Україні також має довгостроковий тренд на зменшення. За даними Держстату, загальне споживання в 2020 становило майже 39 млн тон, що на 6 млн тон менше, ніж в 2015.

Для подолання негативних тенденцій щодо зменшення видобутку вугілля Міненерго планує здійснити:

Гірничо-технічні заходи

Концентрація гірничих робіт, обладнання та персоналу для збільшення обсягів видобутку вугілля.

Спрощення схеми гірничих робіт за рахунок скорочення підтримуваних гірничих виробок.

Впровадження сучасних технологій та техніки, що відповідають гірничогеологічним умовам.

Розподіл очисних та прохідницьких робіт, що передбачає у тому числі роздільну видачу вугілля і породи та організацію збагачення вугілля на всіх технологічних етапах включно із введенням власних збагачувальних потужностей.

Реалізація комплексних заходів із зниження зольності вугілля під час його виїмки з очисного вибою.

Економічні заходи

Розробка та реалізація заходів із зниження собівартості товарної продукції по кожному її елементу.

Приведення чисельності персоналу у відповідність з обсягом видобутку.

Приведення відповідності чисельності основних та допоміжних професій до діючих норм.

Застосування економічних важелів впливу на показники якості вугілля.

Впровадження енергоощадних технологій на кожному підприємстві.

Вугільна теплова генерація до повномасштабного вторгнення РФ налічувала 12 електростанцій (75 енергоблоків) загальною встановленою потужністю 21,6 ГВт. З них 8 належать холдингу ДТЕК, ще 3 у власності ПАТ «Центренерго» (Вуглегірська, Зміївська та Трипільська - загальна потужність 7,7 ГВт). На ТЕС працювало близько 18,4 тис. працівників.

Станом на кінець 2021 року проведено реконструкцію близько 20% енергоблоків теплових станцій, однак питання приведення їх екологічних показників роботи до сучасних вимог лишилися не вирішеними.

Окупація частини території України російськими військами та постійні обстріли енергетичної системи призвели до значних руйнувань та зупинки ряду теплових електростанцій, в тому числі вугільних. Найкритичніша ситуація в громадах Донецької та Луганської областей.

З березня 2022 року під тимчасовою окупацією знаходиться Луганська ТЕС (м. Щастя Луганської області) та Запорізька ТЕС (м. Енергодар Запорізької області), а з липня 2022 року - Вуглегірська ТЕС (м. Світлодар Донецької області). Загальна встановлена потужність тимчасово окупованих (після 2022 року) ТЕС становить 8,8 ГВт (40% загальної потужності вугільних ТЕС).

Внаслідок ракетних ударів РФ у 2022-2024 роках всі вугільні ТЕС отримали значні ураження. Зокрема, внаслідок бомбардувань у березні-квітні 2024 року було знищено близько 70% теплової генерації, а ПАТ «Центренерго» втратила всі свої генеруючі об'єкти.

Враховуючи поточну ситуацію у сфері вуглевидобування та теплової вугільної генерації, кліматичні зобов'язання України та необхідність підвищення ефективності державної підтримки вугільного сектору, у 2021 році було ухвалено Концепцію Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів до 2030 року,

яка передбачала розвиток таких територій відповідно до поняття «справедлива трансформація».

Справедлива трансформація - це модель розвитку регіону, що передбачає гідне життя та достатній заробіток усім мешканцям, в тому числі працівникам, на яких вплине процес відмови від викопного палива (ліквідація виробничих потужностей, закриття вугледобувних підприємств тощо).

Вугільні регіони визначаються як регіони, на території яких розташовані вугледобувні та вуглепереробні підприємства, в тому числі ті, які перебувають у стадії ліквідації, консервації або переорієнтації на інші види економічної діяльності, та підприємства вугільної теплової генерації незалежно від форми власності. Загалом це близько 40 територіальних громад Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Луганської, Львівської, Вінницької, Київської, Івано-Франківської, Запорізької та Харківської областей, де проживає близько 2,2 млн мешканців. Територіальні громади вугільних регіонів залежать від підприємств вугільної галузі та вугільної теплової генерації, у деяких з них вугілля залишається єдиним доступним енергоносієм⁴. Перелік вугільних громад наведено в Додатку А.

Низький рівень диверсифікації локальної економіки вугільних громад стримує залучення інвестицій, адже до 70% всього зайнятого населення працює на вугледобувних чи суміжних монопідприємствах або в соціальній сфері, яка обслуговує міську інфраструктуру. Це призводить до критичної залежності місцевих бюджетів від податкових надходжень вугільних підприємств, які становлять часто близько 50% загальної суми надходжень до бюджету територіальної громади⁵.

Мешканці громад вугільних регіонів скаржаться на *низьку якість та високі тарифи житлово-комунальних послуг, зношеність житлового фонду, проблеми з вивезенням побутових відходів*. Також варто відзначити проблеми розвитку інфраструктури, зокрема: погана якість місцевих та комунальних доріг, відсутність вуличного освітлення, фізична зношеність громадського транспорту, відсутність місць культурного відпочинку та дозвілля тощо.

Зазначені проблеми поглиблюються *незадовільною екологічною ситуацією* у вугільних регіонах, пов'язаною з діяльністю шахт (забрудненість повітря, водойм, терикони в межах міст, підвищений радіаційний фон, порушення норм безпеки під час затоплення шахт, які припиняють свою діяльність) та використанням вугілля для опалення, що призводить до небезпечних викидів у повітря.

Російська військова агресія призвела до необхідності прискорення переходу від вугілля на альтернативні види палива, особливо в частині забезпечення централізованого теплопостачання в громадах вугільної теплової генерації.

Забезпечення добробуту, соціальної згуртованості населення та конкурентного рівня соціально-економічного розвитку громад планується через координацію та взаємодію між центральними і місцевими органами державної виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, партнерські відносини з бізнесом та громадськістю, організацію співпраці з донорами та інвесторами.

Основними передумовами справедливої трансформації вугільних регіонів України є:

широкий публічний діалог - відкрите обговорення представниками органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування усіх проблемних питань, які потребують вирішення, з представниками профспілок, їх об'єднань, організаціями роботодавців, науковим, експертним та бізнес-середовищем;

поступовість та поетапність - жодних шоків заходів та одночасного вивільнення працівників вугільних підприємств без паралельного створення нових робочих місць або забезпечення соціальними гарантіями;

синхронність різних процесів - залучення нових інвесторів, створення нових робочих місць, перекваліфікація працівників тощо здійснюються комплексно та за попередньою узгодженістю центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та підприємствами;

державна бюджетна підтримка - частину витрат, пов'язаних з трансформацією вугільних регіонів України, бере на себе держава;

екологічна сталість - впровадження комплексу природоохоронних заходів, які забезпечать еколого-збалансоване функціонування вугільних регіонів та дадуть змогу громадянам ефективно реалізовувати свої права на екологічну безпеку;

довгостроковість - відповідні якісні зміни у структурі економіки регіонів шляхом її трансформації триватимуть щонайменше до 2030 року;

«будуй краще ніж було» - спрямованість зусиль на досягнення більш високого рівня якості та ефективності, в тому числі через застосування інновацій та енергоефективних технологій для забезпечення стійких, ефективних, сталих та інклюзивних рішень для справедливої трансформації та відновлення громад від наслідків збройної агресії РФ, з урахуванням нормативних документів Європейського Союзу;

«всі бачать все» - прозорість процесу прийняття рішень і підзвітність використання коштів та досягнення результатів, забезпечення вільного доступу до інформації, що стосується справедливої трансформації та відновлення громад від наслідків збройної агресії РФ і є у розпорядженні органів державної влади та органів місцевого самоврядування з урахуванням вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Для розв'язання проблеми існує три варіанти.

Перший варіант передбачає залишення існуючої ситуації без змін (зростаюча державна підтримка на часткове покриття витрат вугледобувних підприємств та відсутність цільової державної підтримки розвитку вуглезалежних територій).

Недоліками даного варіанта є подальше зниження ефективності роботи вугледобувних підприємств, скорочення обсягів видобутку вугілля, зростання заборгованості вугільних підприємств перед працівниками, контрагентами та бюджетом, відсутність державних соціальних гарантій для шахтарів, що може призвести до негативних соціальних наслідків у вугільних регіонах, поширення екологічних загроз.

Зазначене у подальшому призведе до необхідності значного збільшення витрат бюджетних коштів на подолання негативних наслідків.

Другий варіант передбачає державну підтримку реформування саме вугільної галузі без участі у процесах економічної диверсифікації монофункціональних територій та регіонального розвитку.

Перевагою такого варіанта є початок трансформації вугільної галузі, визначальною ціллю якої стає зменшення обсягу викидів таким чином, щоб забезпечити перехід до кліматично нейтральної економіки через зменшення видобутку викопного палива та скорочення обсягів викидів парникових газів.

Недоліками зазначеного варіанта є незначний вплив на інтереси мешканців, суб'єктів господарювання, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування вугільних регіонів. Зменшення обсягу видобутку вугілля та реформування вугільної галузі без поступового переходу на інші альтернативні види економічної діяльності у вугільних регіонах призведе до подальшого погіршення інвестиційної привабливості вугільних регіонів та соціальної напруги.

Третій варіант передбачає диверсифікацію місцевої економіки та підвищення рівня соціально-економічного розвитку вугільних регіонів України шляхом виконання Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2020 року (далі - Програма), що відповідає завданню за напрямом “Соціально-економічна трансформація територій, де перебувають у стадії закриття вугледобувні та вуглепереробні підприємства” оперативної цілі 2 “Збереження навколишнього природного середовища та стале використання природних ресурсів, посилення можливостей розвитку територій, які потребують державної підтримки (макро- та мікрорівень)” стратегічної цілі 1 “Формування згуртованої держави у соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах” Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки.

Запропонований варіант є оптимальним та ефективним, оскільки він забезпечує поступову, поетапну та узгоджену з ключовими заінтересованими сторонами (центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, населення, громадські організації, міжнародні партнери) модель трансформації вугільних регіонів України шляхом комплексного вирішення проблемних питань, зокрема в економічній, соціальній, культурній, житлово-комунальній та екологічній сфері.

Здійснюватиметься координація дій органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, зокрема щодо прийняття необхідних нормативно-правових актів, впровадження пріоритетних (пілотних) проектів регіонального розвитку у напрямі трансформації вугільних регіонів, з урахуванням інтересів усіх заінтересованих сторін,

світового досвіду. Цей варіант є реалістичним за умови належного фінансування за кошти державного і місцевих бюджетів, інших не заборонених законодавством джерел, а також із залученням міжнародної технічної допомоги.

Досягнення мети Програми забезпечуватиметься шляхом виконання програмних заходів за чотирма пріоритетами:

1. Диверсифікація локальної економіки на основі наявного економічного та людського потенціалу:

- підтримка розвитку МСП, включаючи мікропідприємства та стартапи, для забезпечення економічної диверсифікації, модернізації та реконверсії;

- сприяння створенню нових підприємств, в тому числі через бізнес-інкубатори та консалтингові послуги, для створення нових робочих місць;

- надання послуг щодо сприяння працевлаштуванню та самозайнятості населення вугільних регіонів України у тій самій чи іншій місцевості;

- підтримка розвитку відповідної інженерної інфраструктури для залучення інвестицій (індустріальні парки, промислові майданчики, будівництво транспортної інфраструктури, підсилюючих електростанцій, складських приміщень тощо);

- розроблення та реалізація пілотних проєктів для диверсифікації економіки вугільних територіальних громад та стимулювання створення інноваційних підприємств.

2. Пом'якшення негативних соціальних наслідків закриття та трансформації вугільних підприємств, розвиток людського капіталу:

- підвищення кваліфікації та перекваліфікація працівників вугільних підприємств, набуття навичок у суміжних професіях, які відповідають потребам ринку праці;

- забезпечення надання якісних освітніх та медичних послуг жителям вугільних територіальних громад;

- сприяння соціальній згуртованості та інтеграції жителів, зокрема через розвиток інфраструктури навчальних центрів, закладів догляду за дітьми та людьми похилого віку тощо.

3. Перехід на відновлювальні джерела енергії та підвищення енергоефективності:

- забезпечення енергетичної стійкості вугільних територіальних громад та регіонів, шляхом сприяння розвитку розподіленої генерації електричної енергії з відновлюваних джерел та застосування установок зберігання енергії, в тому числі в системах централізованого водопостачання та водовідведення;

- модернізація, підвищення ефективності, адаптивності та декарбонізації систем централізованого теплопостачання в т.ч. через розвиток когенерації, генерації на альтернативному паливі (із використанням місцевих енергетичних ресурсів) та генерації з використанням геотермальної енергії;

- модернізації та забезпечення доступності сучасних систем водопостачання (в т.ч. питного) та водовідведення;

4. Розв'язання екологічних проблем та протидія зміні клімату:

- сприяння регенерації та очищення забудованих територій, рекультивації земель та реалізація проєктів перепрофілювання;

- відтворення екосистем, удосконалення структури земельних угідь;

- забезпечення збереження, відновлення та збалансоване використання природоохоронних територій. Альтернативні варіанти розв'язання проблеми полягають у:

- залишенні існуючої ситуації без змін (зростаюча державна підтримка на часткове покриття витрат вугледобувних підприємств та відсутність цільової державної підтримки розвитку вуглезалежних територій);

- державній підтримці реформування саме вугільної галузі без участі у процесах економічної диверсифікації монофункціональних територій та регіонального розвитку;

Недоліками зазначених альтернативних варіантів є незначний вплив на інтереси мешканців, суб'єктів господарювання, органів

виконавчої влади та органів місцевого самоврядування вугільних регіонів. Зменшення обсягу видобутку вугілля та реформування вугільної галузі без поступового переходу на інші альтернативні види економічної діяльності у вугільних регіонах призведе до подальшого погіршення інвестиційної привабливості вугільних регіонів та соціальної напруги.

Відомості про державного замовника, керівника і виконавців Програми, строк виконання, прогностичні обсяги та джерела фінансування наведені в додатку 1.

Завдання і заходи

Завдання та заходи Програми будуть сприяти диверсифікації локальних економік вугільних територіальних громад та регіонів на основі наявного економічного та людського потенціалу, пом'якшенню соціальних наслідків закриття та трансформації вугільних підприємств, розвитку людського капіталу, переходу на альтернативні джерела енергії та підвищенню енергоефективності, вирішенню екологічних проблем вугільних регіонів та протидії змінам клімату.

Завдання і заходи з виконання Програми наведено у додатку 2.

Очікувані результати виконання Програми, ефективність Програми

Виконання Програми сприятиме реалізації державної регіональної політики щодо збалансованого розвитку територіальних громад вугільних регіонів та поступовому зниженню залежності від вугілля окремих регіонів України шляхом комплексного вирішення проблемних питань в економічній, соціальній, житлово-комунальній та екологічній сфері, які виникають внаслідок реформування енергетичної сфери.

Очікувані результати виконання Програми наведено в додатку 3.

Обсяги та джерела фінансування

Фінансування заходів щодо виконання Програми здійснюватиметься за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, а також за рахунок коштів міжнародної технічної допомоги та інших джерел, не заборонених законодавством.

Орієнтовний обсяг фінансування Програми становить 22,7 млрд грн, у тому числі: 5,4 млрд гривень — за рахунок коштів державного бюджету, 5,5 млрд грн — місцевих бюджетів, 11,8 млрд грн — за рахунок інших джерел.

Обсяг видатків, необхідних для виконання Програми, визначається з урахуванням можливостей державного та місцевих бюджетів на відповідний рік під час формування їх показників.

Перелік вугільних територіальних громад

Область	Територіальна громада	Населення (01.01.2022), тис. осіб	Площа, кв км	Примітки
Волинська	Литовезька	4,0	124,0	видобуток
Волинська	Нововолинська	57,4	75,2	видобуток
Волинська	Поромівська	5,6	108,6	видобуток
Вінницька	Ладизинська	24,6	123,8	генерація
Дніпропетровська	Богданівська	9,6	496,9	видобуток
Дніпропетровська	Вербківська	7,9	583,2	видобуток
Дніпропетровська	Дніпровська	971,1	406,0	генерація
Дніпропетровська	Зеленодольська	18,3	310,4	генерація
Дніпропетровська	Миколаївська	9,5	459,5	видобуток
Дніпропетровська	Павлоградська	101,4	58,8	видобуток
Дніпропетровська	Першотравенська	27,1	2,9	видобуток
Дніпропетровська	Петропавлівська	10,2	350,8	видобуток
Дніпропетровська	Гернівська	27,0	14,3	видобуток
Дніпропетровська	Гроїцька	3,4	237,9	видобуток
Донецька	Білозерська	15,4	68,7	видобуток
Донецька	Вугледарська	25,4	596,5	видобуток тимч. окупована
Донецька	Добропільська	43,0	265,5	видобуток
Донецька	Курахівська	38,1	351,6	видобуток, генерація
Донецька	Миколаївська	20,6	334,3	генерація
Донецька	Мирноградська	48,0	66,7	видобуток
Донецька	Новгородівська	19,0	157,2	видобуток тимч. окупована
Донецька	Новодонецька	10,5	280,0	видобуток
Донецька	Покровська	81,0	515,5	видобуток територія активних бойових дій, на якій функціонують державні електронні інформаційні ресурси
Донецька	Світлодарська	28,7	297,7	генерація тимч. окупована
Донецька	Селидівська	34,8	150,2	видобуток
Донецька	Горецька	65,1	67,5	видобуток
Запорізька	Енергодарська	52,2	63,4	генерація тимч. окупована
Київська	Українська	20,6	206,7	генерація
Луганська	Гірська	32,5	169,8	видобуток тимч. окупована
Луганська	Лисичанська	111,7	407,6	видобуток тимч. окупована
Луганська	Щастинська	20,6	409,2	генерація тимч. окупована
Львівська	Белзька	14,5	464,5	видобуток
Львівська	Добротвірська	11,3	199,0	генерація
Львівська	Сокальська	51,4	676,5	видобуток
Львівська	Червоноградська	91,1	228,1	видобуток
Львівська	Великомостівська	15,9	311,8	видобуток, генерація
Харківська	Слобожанська	26,4	572,3	генерація
Івано-Франківська	Бурштинська	24,0	201,8	генерація
		2 161,2	9 958,9	

ПАСПОРТ
Державної цільової програми
справедливої трансформації вугільних регіонів України
на період до 2030 року

1. Концепція Програми схвалена постановою Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2021 р. № 1024.
2. Програма затверджена постановою Кабінету Міністрів України від _____ № _____
3. Державний замовник — Мінрозвитку
4. Керівник Програми — Віце-прем'єр-міністр з відновлення України - Міністр розвитку громад та територій
5. Виконавці заходів Програми — Мінрозвитку, Міненерго, Міндовкілля, обласні (військові) державні адміністрації, органи місцевого самоврядування (за згодою)
6. Строк виконання Програми — 2025—2030 роки.
7. Прогнозні обсяги та джерела фінансування

Джерела фінансування	Обсяг фінансування, млн. гривень	У тому числі за роками					
		2025	2026	2027	2028	2029	2030
Державний бюджет	5 368,2	1 678,8	1 778,9	805,8	604,7	250,0	250,0
Місцевий бюджет	5 516,0	48,9	510,6	796,1	1 196,3	1 351,0	1 613,0
Інші джерела	11 895,6	93,7	786,2	1 340,8	2 259,8	3 851,7	3 563,9
Усього	22 779,8	1 821,3	3 075,7	2 942,7	4 060,8	5 452,7	5 426,5

ЗАВДАННЯ І ЗАХОДИ

з виконання Державної цільової економічної програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника							Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування	Прогнозний обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками					
		усього	за роками										2025	2026	2027	2028	2029	2030
			2025	2026	2027	2028	2029	2030										
1. Диверсифікація локальної економіки на основі наявного економічного та людського потенціалу	1) площа зареєстрованих індустріальних парків (протягом року), га	183,6	30,5	92,1	10,0	50,0	1,0	0,0	Реєстрація індустріальних парків у вугільних територіальних громадах	Обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою),	місцевий бюджет	4,5	1,7	0,8	0,5	0,5	1,0	0,0
										Разом		4,5	1,7	0,8	0,5	0,5	1,0	0,0
	2) кількість пакетів проектної документації, для розбудови інфраструктури індустріальних парків, розроблених протягом року, од	28	3,0	7,0	9,0	8,0	1,0	0,0	Розробка проектної документації для розбудови інфраструктури індустріальних парків	Обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою),	місцевий бюджет	9,7	0,2	1,2	6,0	2,3	0,0	0,0
											інші джерела	94,6	8,0	15,0	19,0	27,6	25,0	0,0
									Разом		104,3	8,2	16,2	25,0	29,9	25,0	0,0	
3) кількість індустріальних парків, забезпечених інфраструктурою	10	0	1	0	4	4	1	Розбудова інфраструктури індустріальних парків у вугільних територіальних громадах	Обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою),	місцевий бюджет	64,0	0,0	2,0	12,0	30,0	20,0	0,0	
										інші джерела	1 317,0	30,0	119,7	413,0	474,0	242,3	50,0	

Продовження додатка 2

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника							Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування	Прогнозний обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками					
		усього	за роками										2025	2026	2027	2028	2029	2030
			2025	2026	2027	2028	2029	2030										
	(на кінець року), од								Разом		1 381,0	30,0	121,7	413,0	504,0	262,3	50,0	
	4) кількість створених робочих місць, не пов'язаних з видобутком та переробкою вугілля, на території індустріальних парків, од	5 600	0	0	0	400	2 220	2 980	Створення робочих місць на території індустріальних парків	Обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою), інші джерела	6 500,0	0,0	0,0	150,0	1 200,0	3 000,0	2150,0	
									Разом		6 500,0	0,0	0,0	150,0	1 200,0	3 000,0	2150,0	
	5) кількість діючих інституцій підтримки бізнесу (на кінець року), од	7	1	5	6	6	7	7	Створення інституцій підтримки бізнесу	Обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою), місцевий бюджет інші джерела	8,5 37,5	0,3 1,0	1,1 6,0	1,1 6,0	1,1 7,0	3,3 8,0	1,8 9,5	
									Разом		46,0	1,3	7,1	7,1	8,1	11,3	11,3	
	6) кількість суб'єктів МСП, яким надано підтримку (протягом року), од	8 652	1 160	1 295	1 360	1 502	1 566	1 769	Надання підтримки (фінансова, консультаційна тощо) суб'єктам МСП	Обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою), місцевий бюджет інші джерела	40,6 103,0	5,5 2,0	5,3 14,3	5,6 17,8	6,2 21,0	8,7 23,0	9,3 25,0	
									Разом		143,6	7,5	19,6	23,4	27,2	31,7	34,3	
	7) кількість розроблених комплексних планів	18	1	11	6	0	0	0	Розробка комплексних планів просторового розвитку	Обласні держадміністрації (військові адміністрації), місцевий бюджет інші джерела	44,5 176,5	4,0 26,5	34,0 113,5	6,5 36,5	0,0 0,0	0,0 0,0	0,0 0,0	

Продовження додатка 2

Найменування завдання	Найменування показника	усього	Значення показника						Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування	Прогнозний обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками							
			за роками										2025	2026	2027	2028	2029	2030		
			2025	2026	2027	2028	2029	2030												
	просторового розвитку вугільних територіальних громад (протягом року), од								органи місцевого самоврядування (за згодою),											
									Разом		221,0	30,5	147,5	43,0	0,0	0,0	0,0			
Разом за завданням 1											8 400,4	79,2	312,8	661,9	1 769,6	3 331,3	2 245,5			
у тому числі										місцевий бюджет	171,8	11,7	44,4	31,7	40,0	33,0	11,0			
										інші джерела	8 228,6	67,5	268,5	630,3	1 729,6	3 298,3	2 234,5			
2. Пом'якшення соціальних наслідків закриття та трансформації вугільних підприємств, розвиток людського капіталу	1) кількість пакетів проєктної документації, для будівництва (капітального ремонту, реконструкції) об'єктів соціальної інфраструктури (протягом року), од	394	41	43	69	75	81	85	Розробка проєктної документації для будівництва або модернізації (капітального ремонту, реконструкції) об'єктів соціальної інфраструктури, необхідних для пом'якшення соціальних наслідків закриття та трансформації вугільних підприємств	Обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою),	місцевий бюджет	259,0	20,5	21,5	48,3	52,5	56,7	59,5		
			інші джерела	130,0	10,0	11,0	25,0	26,0			28,0	30,0								
										Разом		389,0	30,5	32,5	73,3	78,5	84,7	89,5		
	2) кількість побудованих	394	0	42	45	72	108	127	Будівництво (капітальний	Мінрозвитку, обласні	державний бюджет	600,0	0,0	100,0	100,0	100,0	150,0	150,0		

Продовження додатка 2

Найменування завдання	Найменування показника	усього	Значення показника за роками						Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування	Прогнозний обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками																				
			2025	2026	2027	2028	2029	2030					2025	2026	2027	2028	2029	2030															
			(капітально відремонтованих, реконструйованих) об'єктів соціальної інфраструктури (протягом року), од												ремонт, реконструкція об'єктів соціальної інфраструктури, необхідних для пом'якшення соціальних наслідків закриття та трансформації вугільних підприємств (співфінансування з місцевих бюджетів не менше 10%)	держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою),	місцевий бюджет	2 484,0	0,0	200,0	218,0	484,0	728,0	854,0	інші джерела	800,0	0,0	100,0	150,0	150,0	200,0	200,0	Разом
3) кількість додатково створених місць у відповідних закладах (протягом року), од	1510	60	390	400	490	80	90	Сприяння соціальній згуртованості та інтеграції жителів вугільних територіальних громад через розвиток інфраструктури навчальних центрів, закладів догляду за дітьми та людьми похилого віку тощо	Обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою),	місцевий бюджет	17,9	0,8	1,0	6,3	6,6	1,6	1,6	інші джерела	60,0		10,0	25,0	25,0			Разом	77,9	0,8	11,0	31,3	31,6	1,6	1,6
4) кількість працівників вугільних підприємств (та членів їх сімей),	9 200	0	1 665	1 785	1 715	1 890	2 145	Підвищення кваліфікації та перекваліфікація працівників вугільних	Обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого	місцевий бюджет	13,9	0,5	3,0	3,0	2,8	2,3	2,3	інші джерела	164,2	0,0	27,6	30,0	33,0	36,5	42,6								

Продовження додатка 2

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника							Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування	Прогнозний обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками					
		усього	за роками										2025	2026	2027	2028	2029	2030
			2025	2026	2027	2028	2029	2030										
	які отримали послуги з підвищення кваліфікації та перекваліфікації (протягом року), осіб								самоврядування (за згодою),									
								підприємств (та членів їх сімей), набуття навичок у професіях, які відповідають потребам ринку праці	Разом		183,6	0,5	30,6	33,0	35,8	38,8	44,9	
	5) кількість жителів, які працевлаштувалися чи відкрили власну справу (протягом року), осіб	8 000	0	1290	1380	1560	1690	2080	Надання послуг щодо сприяння працевлаштуванню та самозайнятості мешканців вугільних територіальних громад	Обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою),	місцевий бюджет	63,8		10,4	11,0	12,4	13,5	16,6
										інші джерела		136,3		21,9	23,5	26,6	28,8	35,4
									Разом			200,1		32,3	34,5	39,0	42,3	52,0
	6) кількість закладів, в яких запроваджено нові програми навчання (до потреб місцевого ринку праці) та/або здійснено модернізацію обладнання (протягом року), од	9	3	3	3	1	1		Перепрофілювання та модернізація закладів професійно-технічної освіти	Обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою),	місцевий бюджет	20,1	8,2	3,4	5,0	1,2	1,3	1,0
										інші джерела		107,0	4,0	14,0	28,0	32,0	23,0	6,0
									Разом			127,1	12,2	17,4	33,0	33,2	24,3	7,0
Разом за завданням 2												4 861,7	44,0	523,8	673,1	952,1	1 269,7	1 399,0
у тому числі										державний бюджет*		600,0	0,0	100,0	100,0	100,0	150,0	150,0

Продовження додатка 2

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника							Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування	Прогнозний обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками					
		усього	за роками										2025	2026	2027	2028	2029	2030
			2025	2026	2027	2028	2029	2030										
										місцевий бюджет	2 858,7	30,0	239,3	291,6	559,5	803,4	935,0	
										інші джерела	1 403,0	14,0	184,5	281,5	292,6	316,4	314,0	
3. Перехід на відновлювальні джерела енергії та підвищення енергоефективності	1) кількість енергоефективних заходів, впроваджених у закладах соціальної та комунальної інфраструктури, од.	335	0	44	55	65	74	97	Впровадження енергоефективних заходів у закладах соціальної та комунальної інфраструктури	Мінрозвитку, обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	державний бюджет*	500,0	0,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
											місцевий бюджет	2 174,0	1,0	208,0	364,0	437,0	505,0	659,0
											інші джерела	650,0	0,0	100,0	100,0	100,0	150,0	200,0
											Разом	3 324,0	1,0	408,0	564,0	637,0	755,0	959,0
	2) сумарна потужність збудованих сонячних (в т.ч. дахових) електростанцій (в поточному році), МВт	6,56	0,23	1,32	1,94	1,71	0,71	0,65	Забезпечення енергетичної стійкості вугільних територіальних громад та регіонів, шляхом будівництва сонячних (в т.ч. дахових) електростанцій	Обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	місцевий бюджет	15,1	0,9	2,5	2,3	3,2	3,2	3,0
											інші джерела	217,1	9,4	38,2	53,0	46,5	35,0	35,0
								Разом		232,2	10,3	40,7	55,3	49,7	38,2	38,0		
3) кількість жителів	68 300	16 000	6 000	29 000	0	0	17 300	Децентралізація, модернізація,	Обласні держадміністрації	місцевий бюджет	54,5	5,3	13,2	23,0	3,0	5,0	5,0	

Продовження додатка 2

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника						Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування	Прогнозний обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками						
		усього	за роками									2025	2026	2027	2028	2029	2030	
			2025	2026	2027	2028	2029											2030
	вугільних територіальних громад, які отримали доступ до децентралізованих систем теплопостачання на альтернативних джерелах (в поточному році), осіб							підвищення ефективності, адаптивності та декарбонізації систем теплопостачання із переходом на альтернативні джерела	(військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	інші джерела	279,1	2,7	96,4	180,0	0,0	0,0	0,0	
									Разом		333,6	8,0	109,6	203,0	3,0	5,0	5,0	
	4) кількість нових одиниць громадського транспорту, який відповідає вимогам екологічності та враховує потребу декарбонізації місцевого транспортного сектору та його інфраструктури	13	0	4	4	4	1	0	Оновлення рухомого складу громадського транспорту (з врахуванням потреби декарбонізації місцевого транспортного сектору та його інфраструктури)	Обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	місцевий бюджет	8,6	0,0	2,7	2,7	2,7	0,5	0,0
										інші джерела	128,0	0,0	36,0	36,0	36,0	20,0	0,0	
									Разом		136,6	0,0	38,7	38,7	38,7	20,5	0,0	
Разом за завданням 3											4 026,4	19,3	597,0	861,0	728,4	818,7	1 002,0	
у тому числі										державний бюджет	500,0	0,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
										місцевий бюджет	2 252,2	7,2	226,4	392,0	445,9	513,7	667,0	

Продовження додатка 2

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника							Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування	Прогнозний обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками					
		усього	за роками										2025	2026	2027	2028	2029	2030
			2025	2026	2027	2028	2029	2030										
										інші джерела	1 274,2	12,1	270,6	369,0	182,5	205,0	235,0	
4. Вирішення екологічних проблем та протидія змінам клімату	1) кількість планувальних документів територіальних громад, в яких врахована проблематика адаптації до зміни клімату, од.	21	0	19	0	0	2	0	Адаптація вугільних територіальних громад до змін клімату, шляхом розроблення стратегій адаптації до зміни клімату або включення питань адаптації до зміни клімату до стратегій розвитку вугільних територіальних громад та планів заходів з їх реалізації	Обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	інші джерела	10,5	0,0	9,5	0,0	0,0	1,0	0,0
										Разом		10,5	0,0	9,5	0,0	0,0	1,0	0,0
	2) площа відновлених територій, км. кв.	29,0	0,0	8,0	8,5	7,5	5,0	0,0	Регенерація та очищення забудованих територій, рекультивация земель у вугільних громадах	Обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	місцевий бюджет	233,3	0,0	0,6	80,8	150,9	1,0	0,0
											інші джерела	140,0	0,0	40,0	40,0	40,0	20,0	0,0
										Разом		373,3	0,0	40,6	120,8	190,9	21,0	0,0
3) площа додатково створених	76,5	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0	75,5	Збереження, відновлення та збалансоване	Обласні держадміністрації (військові	інші джерела	839,4	0,1	13,1	20,1	15,1	11,1	780,0	

Продовження додатка 2

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника							Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування	Прогнозний обсяг фінансових ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками					
		усього	за роками										2025	2026	2027	2028	2029	2030
			2025	2026	2027	2028	2029	2030										
	природоохоронних територій (у поточному році), км. кв.							використання природоохоронних територій у вугільних громадах	адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)									
									Разом		839,4	0,1	13,1	20,1	15,1	11,1	780,0	
	4) кількість ліквідованих вугледобувних підприємств (забезпечення виконання заходів), од.	40	13	15	8	4	0	0	Ліквідація неперспективних вугледобувних підприємств	Міненерго	державний бюджет	3 770,2	1 180,8	1 578,9	605,8	404,7	0,0	0,0
									Разом		3 770,2	1 180,8	1 578,9	605,8	404,7	0,0	0,0	
	5) Кількість неперспективних вугледобувних підприємств, підготовлених до ліквідації од.	6	6	0	0	0	0	0	Підготовка до ліквідації неперспективних вугледобувних підприємств	Міненерго	державний бюджет	474,0	474,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
									Разом		474,0	474,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	6) Кількість підготовлених ТЕО недоцільності подальшої експлуатації вугледобувних підприємств, од.	6	6	0	0	0	0,0	0	Підготовка ТЕО недоцільності подальшої експлуатації вугледобувних підприємств	Міненерго	державний бюджет	24,0	24,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
									Разом		24,0	24,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Разом за завданням 4												5 491,4	1 678,9	1 642,1	746,7	610,7	33,1	780,0
у тому числі											державний бюджет	4268,2	1678,8	1578,9	605,8	404,7	0,0	0,0

Продовження додатка 2

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника							Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування	Прогнозний обсяг ресурсів для виконання завдань, тис. гривень	У тому числі за роками					
		усього	за роками										2025	2026	2027	2028	2029	2030
			2025	2026	2027	2028	2029	2030										
										місцевий бюджет	233,3	0,0	0,6	80,8	150,9	1,0	0,0	
										інші джерела	989,9	0,1	62,6	60,1	55,1	32,1	780,0	
Разом за Програмою											22 779,8	1 821,3	3 075,7	2 942,7	4 060,8	5 452,7	5 426,5	
у тому числі										державний бюджет	5 368,2	1 678,8	1 778,9	805,8	604,7	250,0	250,0	
										місцевий бюджет	5 516,0	48,9	510,6	796,1	1 196,3	1 351,0	1 613,0	
										інші джерела	11 895,6	93,7	786,2	1 340,8	2 259,8	3 851,7	3 563,9	

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ
виконання Державної цільової програми
справедливої трансформації вугільних регіонів України
на період до 2030 року

Найменування завдання	Найменування показників виконання завдання	Одиниця виміру	Значення показників						
			усього	у тому числі за роками					
				2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. Диверсифікація локальної економіки на основі наявного економічного та людського потенціалу	площа зареєстрованих промислових парків (протягом року)	га	183,6	30,5	92,1	10,0	50,0	1,0	0,0
	кількість пакетів проєктної документації, для розбудови інфраструктури промислових парків, розроблених протягом року	одиниць	28	3,0	7,0	9,0	8,0	1,0	0,0
	кількість промислових парків, забезпечених інфраструктурою (на кінець року)	одиниць	10	0	1	0	4	4	1
	кількість створених робочих місць, не пов'язаних з видобутком та переробкою вугілля, на території промислових парків	одиниць	5 600	0	0	0	400	2 220	2 980

	кількість діючих інституцій підтримки бізнесу (на кінець року)	одиниць	7	1	5	6	6	7	7
	кількість суб'єктів МСП, яким надано підтримку (протягом року)	одиниць	8 652	1 160	1 295	1 360	1 502	1 566	1 769
	кількість розроблених комплексних планів просторового розвитку вугільних територіальних громад (протягом року)	одиниць	18	1	11	6	0	0	0
2. Пом'якшення соціальних наслідків закриття та трансформації вугільних підприємств, розвиток людського капіталу	кількість пакетів проектної документації, для будівництва (капітального ремонту, реконструкції) об'єктів соціальної інфраструктури (протягом року)	одиниць	394	41	43	69	75	81	85
	кількість побудованих (капітально відремонтованих, реконструйованих) об'єктів соціальної інфраструктури (протягом року)	одиниць	394	0	42	45	72	108	127
	кількість додатково створених місць у відповідних закладах (протягом року)	одиниць	1510	60	390	400	490	80	90
	кількість працівників вугільних підприємств (та членів їх сімей), які отримали послуги з підвищення	осіб	9 200	0	1 665	1 785	1 715	1 890	2 145

	кваліфікації та перекваліфікації (протягом року), осіб		8 000	0	1290	1380	1560	1690	2080
	кількість жителів, які працевлаштувалися чи відкрили власну справу (протягом року)	осіб							
	кількість закладів, в яких запроваджено нові програми навчання (до потреб місцевого ринку праці) та/або здійснено модернізацію обладнання (протягом року)	одиниць	9	3	3	3	1	1	
3. Перехід на відновлювальні джерела енергії та підвищення енергоефективності	кількість енергоефективних заходів, впроваджених у закладах соціальної та комунальної інфраструктури	одиниць	335	0	44	55	65	74	97
	сумарна потужність збудованих сонячних (в т.ч. дахових) електростанцій (в поточному році)	МВт	6,56	0,23	1,32	1,94	1,71	0,71	0,65
	кількість жителів вугільних територіальних громад, які отримали доступ до децентралізованих системи теплопостачання на альтернативних джерелах (в поточному році), осіб	осіб	68 300	16 000	6 000	29 000	0	0	17 300
	кількість нових одиниць	одиниць	13	0	4	4	4	1	0

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту постанови Кабінету Міністрів України
«Про затвердження Державної цільової програми справедливої
трансформації вугільних регіонів України до 2030 року»

1. Мета

Проект акта підготовлений з метою реалізації державної регіональної політики, а також забезпечення справедливої трансформації вугільних регіонів України шляхом комплексного розв'язання проблемних питань, зокрема, у економічній, соціальній, житлово-комунальній та екологічній сферах, які виникають внаслідок зменшення видобутку вугілля та поступового закриття вугледобувних та суміжних підприємств.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Боротьба зі зміною клімату є глобальним викликом, який вимагає широкої міжнародної співпраці, консенсус щодо якої знайшов відображення у низці послідовно укладених міжнародних угод: Рамкової Конвенції ООН про зміну клімату (РКЗК ООН), Кіотському протоколі, Паризькій угоді. Україна залишається активним учасником міжнародної боротьби зі зміною клімату і послідовно ратифікувала усі зазначені угоди.

Багато десятиліть основними енергоносіями в Україні були видобувні невідновлювані природні ресурси, такі як природний газ, вугілля тощо. Проте внаслідок зміни екологічної ситуації, світових тенденцій, цінової кон'юнктури, впровадження новітніх технологій частка невідновлюваних ресурсів в енергетичному балансі України зменшується.

У зв'язку з активним розвитком у світі нових технологій, альтернативних джерел енергії, зміною кон'юнктури на енергетичному ринку, а також недостатньо ефективним формуванням та реалізацією державної політики у сфері підтримки вугільної галузі за попередні роки, на відповідних територіях виникла напружена ситуація, зокрема, у економічній, соціальній, житлово-комунальній та екологічній сферах, яка може погіршитись з огляду на початок реформування енергетичного сектору країни, а саме вугільної галузі.

Для подолання негативних тенденцій та проблем соціально-економічного розвитку вугільних регіонів, реформування вугільної галузі України має обов'язково супроводжуватись «справедливою трансформацією» таких територій.

Справедлива трансформація - це модель розвитку регіону, що передбачає гідне життя та достатній заробіток усім мешканцям, в тому числі працівникам, на яких вплине процес відмови від викопного палива (ліквідація виробничих потужностей, закриття вугледобувних підприємств тощо).

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом акта пропонується затвердити Державну цільову програму справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року, а також внести зміни до Концепції Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року, схваленої постановою Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2021 р. № 1024.

4. Правові аспекти

Проєкт акта розроблено Мінрозвитку:

на виконання п. 3 постанови Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2021 р. № 1024 «Про схвалення Концепції Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року»;

з урахуванням завдань, передбачених оперативною ціллю 2 «Збереження навколишнього природного середовища та стале використання природних ресурсів, посилення можливостей розвитку територій, які потребують державної підтримки (макро- та мікрорівень)» Стратегічної цілі І. «Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах» Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 р. № 695;

з урахуванням завдань, передбачених Енергетичною стратегією України на період до 2050 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2023 р. № 373-р;

з урахуванням завдань, передбачених Національною економічною стратегією на період до 2030 року схваленою постановою Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 р. № 179;

на виконання протокольного рішення за результатами Всеукраїнського зібрання працівників вугільної промисловості України від 25 лютого 2020 р за участю Президента України;

на виконання пункту 8.1 Програми діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 р. № 471.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Фінансування заходів з реалізації Програми здійснюватиметься за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, а також за рахунок міжнародної технічної допомоги та інших джерел, не заборонених законодавством.

Обсяг видатків, необхідних для виконання Програми, визначається щороку з урахуванням можливостей державного та місцевих бюджетів під час формування їх показників.

Реалізація зазначених заходів здійснюватиметься поступово в межах пілотних вугільних громад, де станом на сьогодні розпочаті процеси ліквідації або трансформації вугільних підприємств (проводиться розробка техніко-економічного обґрунтування для ліквідації або здійснюються інші відповідні заходи) шляхом розробки планів справедливої трансформації регіональному чи місцевому рівнях.

Орієнтовний загальний обсяг фінансування Програми на 2025—2030 роки з урахуванням попередніх розрахунків становить близько 22,7 млрд грн.

Орієнтовний розподіл зазначених видатків на 2025 рік і на весь період реалізації Програми наведено у додатку до пояснювальної записки.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, тому надсилається до всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування.

Проект акта не стосується питань соціально-трудової сфери, тому не потребує погодження уповноваженими представниками всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців.

Проект акта не стосується питань прав осіб з інвалідністю, тому не потребує погодження з Уповноваженим Президента України з прав людей з інвалідністю, Урядовим уповноваженим з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнськими громадськими організаціями осіб з інвалідністю, їх спілками.

Проект акта не стосується питань функціонування і застосування української мови як державної, тому не потребує погодження Уповноваженого із захисту державної мови.

Проект акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, тому не потребує розгляду Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

7. Оцінка відповідності

У проекті акта відсутні положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, створюють підстави для дискримінації.

Проект акта надіслано до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

Проект акта не потребує проведення громадської антикорупційної, громадської антидискримінаційної та громадської гендерно-правової експертизи.

8. Прогноз результатів

Реалізація проєкту акта матиме позитивний вплив на регіональний розвиток.

Інформація щодо заінтересованих сторін, вплив від реалізації акта на заінтересовану сторону та пояснення стосовно очікуваного впливу додається.

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Працівники підприємств вугільної галузі (та члени їх сімей), що перебувають у стадії ліквідації та трансформації	Позитивний	Проєктом акта пропонується сприяти покращенню якості соціальних послуг у вугільних регіонах, шляхом пом'якшення соціальних наслідків закриття та трансформації вугільних підприємств, а також розвитку людського капіталу
Вугільні підприємства, що перебувають у стадії ліквідації та трансформації та інші підприємства, установи та організації незалежно від їх підпорядкування і форми власності, що пов'язані з вугільною галуззю	Позитивний	Проєктом акта пропонується сприяти створенню умов для диверсифікації локальної економіки на основі наявного економічного та людського потенціалу, а також сприяти зменшенню залежності локальної економіки від видобутку та використання вугілля, шляхом переходу на альтернативні джерела енергії та підвищення енергоефективності існуючої інфраструктури.
Органи місцевого самоврядування вугільних регіонів, на території яких розміщуються вугільні підприємства, що плануються перевести або вже перебувають у стадії ліквідації та трансформації	Позитивний	Проєктом акта пропонується сприяти збалансованому розвитку громад вугільних територій та поступовому зниженню залежності від вугільної галузі, впровадженню нових підходів до управління житлово- комунальним господарством громад у межах вугільних територій, вдосконаленню політики екологічної безпеки, збалансованому та більш продуктивному використанню енергетичних та природних ресурсів
Місцеві органи виконавчої влади на території яких розміщуються вугільні підприємства, що плануються перевести або вже перебувають у стадії	Негативний (у короткостроковій перспективі)	Існують ризики репутаційних втрат місцевої влади у разі закриття вугільних підприємств. Проте у довгостроковій перспективі справедлива трансформація вугільних регіонів створить нові

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
ліквідації та трансформації		додаткові можливості розвитку

Віце-прем'єр-міністр з відновлення
України – Міністр розвитку громад
та територій України

Олексій КУЛЕБА

_____ 2025 р.

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ
до проєкту постанови Кабінету Міністрів України
«Про затвердження Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів
України до 2030 року»

Зміст положення акта законодавства	Зміст відповідного положення проєкту акта
Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма	
<p>У розумінні цієї Концепції вугільні регіони визначаються як регіони, на території яких розташовані вугледобувні та вуглепереробні підприємства, в тому числі ті, які перебувають у стадії ліквідації, консервації або переорієнтації на інші види економічної діяльності, та підприємства вугільної теплової генерації незалежно від форми власності. Загалом це близько 20 територіальних громад Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Луганської та Львівської областей, де проживає близько 850 тис. мешканців. Територіальні громади вугільних регіонів залежать від підприємств вугільної галузі та вугільної теплової генерації, у деяких з них вугілля залишається єдиним доступним енергоносієм.</p>	<p>У розумінні цієї Концепції вугільні регіони визначаються як регіони, на території яких розташовані вугледобувні та вуглепереробні підприємства, в тому числі ті, які перебувають у стадії ліквідації, консервації або переорієнтації на інші види економічної діяльності, та підприємства вугільної теплової генерації незалежно від форми власності. Загалом це близько 40 територіальних громад Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Луганської, Львівської, Вінницької, Київської, Івано-Франківської, Запорізької та Харківської областей, де проживає близько 2,2 млн мешканців. Територіальні громади вугільних регіонів залежать від підприємств вугільної галузі та вугільної теплової генерації, у деяких з них вугілля залишається єдиним доступним енергоносієм.</p>
Шляхи і способи розв'язання проблеми, строк виконання Програми	
<p>Основними передумовами справедливої трансформації вугільних регіонів України є:</p> <p>широкий публічний діалог - відкрите обговорення представниками органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування усіх проблемних питань, які потребують вирішення, з представниками профспілок, їх об'єднань, організаціями роботодавців, науковим,</p>	<p>Основними передумовами справедливої трансформації вугільних регіонів України є:</p> <p>широкий публічний діалог - відкрите обговорення представниками органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування усіх проблемних питань, які потребують вирішення, з представниками профспілок, їх об'єднань, організаціями роботодавців,</p>

експертним та бізнес-середовищем;

поступовість та поетапність - жодних шоків заходів та одночасного вивільнення працівників вугільних підприємств без паралельного створення нових робочих місць або забезпечення соціальними гарантіями;

синхронність різних процесів - залучення нових інвесторів, створення нових робочих місць, перекваліфікація працівників тощо здійснюються комплексно та за попередньою узгодженістю центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та підприємствами;

державна бюджетна підтримка - частину витрат, пов'язаних з трансформацією вугільних регіонів України, бере на себе держава;

екологічна сталість - впровадження комплексу природоохоронних заходів, які забезпечать еколого-збалансоване функціонування вугільних регіонів та дадуть змогу громадянам ефективно реалізовувати свої права на екологічну безпеку;

довгостроковість - відповідні якісні зміни у структурі економіки регіонів шляхом її трансформації триватимуть щонайменше до 2030 року.

Абзаци відсутні

науковим, експертним та бізнес-середовищем;

поступовість та поетапність - жодних шоків заходів та одночасного вивільнення працівників вугільних підприємств без паралельного створення нових робочих місць або забезпечення соціальними гарантіями;

синхронність різних процесів - залучення нових інвесторів, створення нових робочих місць, перекваліфікація працівників тощо здійснюються комплексно та за попередньою узгодженістю центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та підприємствами;

державна бюджетна підтримка - частину витрат, пов'язаних з трансформацією вугільних регіонів України, бере на себе держава;

екологічна сталість - впровадження комплексу природоохоронних заходів, які забезпечать еколого-збалансоване функціонування вугільних регіонів та дадуть змогу громадянам ефективно реалізовувати свої права на екологічну безпеку;

довгостроковість - відповідні якісні зміни у структурі економіки регіонів шляхом її трансформації триватимуть щонайменше до 2030 року;

“будуй краще ніж було” - спрямованість зусиль на досягнення більш високого рівня якості та ефективності, в тому числі через застосування

	<p>інновацій та енергоефективних технологій для забезпечення стійких, ефективних, сталих та інклюзивних рішень для справедливої трансформації та відновлення громад від наслідків збройної агресії рф, з урахуванням нормативних документів Європейського Союзу;</p> <p>“всі бачать все” - прозорість процесу прийняття рішень і підзвітність використання коштів та досягнення результатів, забезпечення вільного доступу до інформації, що стосується справедливої трансформації та відновлення громад від наслідків збройної агресії рф і є у розпорядженні органів державної влади та органів місцевого самоврядування з урахуванням вимог Закону України “Про доступ до публічної інформації”.</p>
<p>Основними шляхами справедливої трансформації вугільних громад є:</p> <p>створення умов для інвестиційного розвитку:</p> <ul style="list-style-type: none"> — підтримка розвитку відповідної інженерної інфраструктури для залучення інвестицій (індустріальні парки, промислові майданчики, будівництво транспортної інфраструктури, підземних електростанцій, складських приміщень тощо); — запровадження механізму підтримки реалізації державних інвестиційних проектів, пов’язаних із усуненням негативних наслідків ліквідації вугледобувних підприємств; — супровід інвесторів, створення баз даних об’єктів грінфілд 	<p>Основними шляхами справедливої трансформації вугільних громад є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - диверсифікація локальної економіки на основі наявного економічного та людського потенціалу; - підтримка розвитку МСП, включаючи мікропідприємства та стартапи, для забезпечення економічної диверсифікації, модернізації та реконверсії;

та Браунфілд тощо;

покращення умов проживання, сприяння розвитку якісної та зручної інфраструктури:

—ремонт та будівництво автомобільних доріг, зокрема місцевого значення;

—створення місць культурного відпочинку, дозвілля, заняття спортом та інших громадських просторів;

—забезпечення надання якісних освітніх та медичних послуг;

—оновлення парку рухомого складу комунальних підприємств;

перехід на альтернативні джерела енергії та підвищення рівня енергоефективності у житлово-комунальній сфері:

—модернізація систем централізованого теплопостачання вугільних громад, зокрема через використання можливостей екидного тепла вугільних підприємств;

—будівництво та реконструкція водопроводів, очисних споруд, систем знезалізнення та очистки води;

—управління енергетичними ресурсами громади через зниження залежності муніципальних систем від вугілля та перехід на альтернативні (відновлювані) джерела енергії;

створення точок економічного зростання з урахуванням наявного економічного та людського потенціалу для

- сприяння створенню нових підприємств, в тому числі через бізнес-інкубатори та консалтингові послуги, для створення нових робочих місць;

- надання послуг щодо сприяння працевлаштуванню та самозайнятості населення вугільних регіонів України у тій самій чи іншій місцевості;

- підтримка розвитку відповідної інженерної інфраструктури для залучення інвестицій (індустріальні парки, промислові майданчики, будівництво транспортної інфраструктури, підсилюючих електростанцій, складських приміщень тощо);

- розроблення та реалізація пілотних проєктів для диверсифікації економіки вугільних територіальних громад та стимулювання створення інноваційних підприємств.

пом'якшення соціальних наслідків закриття та трансформації вугільних підприємств, розвиток людського капіталу:

- підвищення кваліфікації та перекваліфікація працівників вугільних підприємств, набуття

~~диверсифікації локальної економіки:~~

~~—ревіталізація колишніх промислових об'єктів шляхом створення культурно-спортивних просторів, музеїв української промисловості тощо;~~

~~—створення центрів креативної економіки, розроблення пілотних проектів та стимулювання створення інноваційних підприємств;~~

~~—реалізація пілотних проектів для диверсифікації економіки вугільних громад;~~

~~—надання послуг щодо сприяння працевлаштуванню та самозайнятості населення вугільних регіонів України у тій самій чи іншій місцевості;~~

~~перепрофілювання закладів професійно-технічної освіти:~~

~~—модернізація обладнання, розроблення та впровадження навчальних програм для набуття навичок у суміжних професіях, які відповідають потребам ринку праці та сприяють організації самозайнятості населення, тощо;~~

~~—поширення форми дуальної освіти для працівників вугільної та суміжних галузей на основі закладів професійно-технічної освіти;~~

~~розв'язання екологічних проблем:~~

~~—комплексна рекультивация земель та екологічне відновлення території вугледобувних регіонів;~~

навичок у суміжних професіях, які відповідають потребам ринку праці;

- забезпечення надання якісних освітніх та медичних послуг жителям вугільних територіальних громад;

- сприяння соціальній згуртованості та інтеграції жителів, зокрема через розвиток інфраструктури навчальних центрів, закладів догляду за дітьми та людьми похилого віку тощо.

перехід на альтернативні джерела енергії та підвищення енергоефективності:

- забезпечення енергетичної стійкості вугільних територіальних громад та регіонів, шляхом сприяння розвитку розподіленої генерації електричної енергії з відновлюваних джерел та застосування установок зберігання енергії, в тому числі в системах централізованого водопостачання та водовідведення;

- модернізація, підвищення ефективності, адаптивності та декарбонізації систем централізованого теплопостачання в т.ч. через розвиток когенерації, генерації на альтернативному паливі (із використанням місцевих енергетичних

—забезпечення збереження, відновлення та збалансоване використання природоохоронних територій;

—забезпечення розвитку об'єктів і територій природно-заповідного фонду;

—відтворення екосистем, удосконалення структури земельних угідь;

—забезпечення ефективного використання газу (метану) вугільних родовищ, зокрема виробництво тепла та електричної енергії з газу (метану) вугільних родовищ (включаючи потенціал когенерації) для потреб вугільних регіонів;

—забезпечення розвитку екологічної освіти, провадження просвітницької діяльності щодо сталого використання природних ресурсів;

—забезпечення ефективного використання шахтних вод (впровадження ефективних технологій щодо очищення, знешкодження та утилізації, використання в енергетичних системах тощо).

ресурсів) та генерації з використанням геотермальної енергії;

- модернізації та забезпечення доступності сучасних систем водопостачання (в т.ч. питного) та водовідведення;

- дослідження технологічної можливості та доцільності використання існуючих майданчиків вугільних ТЕС для розвитку атомної генерації та / або генерації на основі водню чи інших екологічно чистих паливних сумішах.

вирішення екологічних проблем та протидія змінам клімату:

- створення умов для розвитку циркулярної економіки, зокрема шляхом запобігання утворенню відходів, їх скорочення, ефективного використання ресурсів, повторного використання, ремонту та переробки;

- сприяння регенерації та очищення забудованих територій, рекультивації земель та реалізація проєктів перепрофілювання;

- відтворення екосистем, удосконалення структури земельних угідь;

	- забезпечення збереження, відновлення та збалансоване використання природоохоронних територій.
--	--

Віце-прем'єр-міністр з відновлення
України – Міністр розвитку громад
та територій України
_____2025 р.

Олексій КУЛЕБА